

tomu nejsou na odpor předpisy, vydané k zachování a utužování veřejného blaha (§ 364, odst. 1. všeob. obč. z.). Z toho plyne, že za res extra commercium sluší považovati jen ty věci, které označují právní předpisy výslovně jako takové. Věcmi takovými, s nimiž obchodovati není možno, jsou vzhledem k tomu, že jsou majetkem státu a výhradně jen k účelům erárním slouží, součástky vojenské výstroje. (Dekr. dvor. kancel. ze dne 5. prosince 1800, ze dne 24. října 1816 (G. 204), nař. dvor. kancel. ze dne 21. prosince 1808, W. 234, ze dne 29. března 1829, W. 396, a dekr. dvor. kancel. ze dne 29. srpna 1839, č. 26.261, sv. 267, zák. pol. sb.).

Věci extra commercium není však vojenský kůň, jelikož v řečených ustanoveních o koních zmínka se neděje a je nelze počítati k předmětům tam uvedeným také již vzhledem k tomu, že je nelze přece před prodejem zničití co do jejich podstaty způsobem, jak to předpisují uvedená nařízení, a jelikož erár sám koně půjčuje a prodává, jak to předpisuje § 1., 5. a násl. nařízení vládního ze dne 28. listopadu 1919, č. 627.

Poněvadž tedy nejsou vojenští koně zákonem prohlášeni za věci extra commercium, dlužno neoprávněný prodej vojenského koně posuzovati dle předpisů o správě, při čemž ovšem vzhledem k tomu, že v případě tom jde jedině o právní vady zvířete, příslušným není výlučně soud okresní.

Plenární rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 27. října 1920. Pres. 749/20. Dr. Pekárek.

Uznáno-li otcovství k nemanželskému dítěti, lze jen tehda domáhati se sporem toho, co otec dle zákona plniti jest povinen, poukázal-li poručenský soud poručníka ku žalobě formálním usnesením, jež, doručeno byvši též nemanželskému otci, nabylo právní moci. Tímto usnesením jest procesní soudce vázán.

Ve třetím titulu druhého oddílu, jednajícím o nemanželských dětech, ustanovuje I. dílčí novela k občanskému zákoníku (cís. nař. ze dne 12. října 1914, čís. 276 ř. z.), pod § 16. II. toto: „Uznáno-li otcovství, jest na soudu, by sám od sebe stanovil v mimosporném řízení výměru toho, co otci dle zákona plniti náleží, závisí-li však toto rozhodnutí na vyšetření sporných skutečností, jichž prostředky

mimosporného řízení nelze zjistiti, by poukázal poručníka, podati žalobu.«

I v literatuře i v soudní praxi rozcházejí se názory o tom, kdy dány jsou podmínky řízení sporného a jak odkliditi různost v mínění jednak soudu poručenského, jednak soudu procesního o tom, zda lze či nelze vystačiti s prostředky řízení mimosporného a zda tudíž má či nemá místo řízení sporné.¹⁾

Když i v praxi československého nejv. soudu objevila se v naznačených směrech různost mínění²⁾, přikázal I. president věc senátu plenárnímu. Tímto usnesena shora uvedená právní věta, pro niž byly rozhodnými tyto úvahy:

Dle motivů ku vládní předloze I. dílčí novely (čís. 2 příloh k těsnopiseckým zápiskům panské sněmovny, XXI. zasedání, 1911, str. 74 a 75) směřováno ustanovením § 16. I. dílčí novely k tomu, by zjednána byla shoda v otázce, v praxi namnoze sporné, zda výměru toho, co otcí nemanželského dítěte dle §§ 166 až 168 obč. zák. plniti náleží, lze z moci úřední zjistiti řízením mimosporným, či zda nutno, by spolehlivý podklad byl za všech okolností zjednán řízením sporným.

Jak vidno z doslovu § 16. I. dílčí novely nezabočil zákon ani do toho, ani do onoho z obou extrémů. Rozhodnuv se zásadně pro řízení mimosporné, neztratil s očí zvláštnosti řízení mimosporného, nezapomněl na stěžejní zásadu tohoto řízení, vyslovenou v § 2, čís. 7 nesp. říz. Z důvodů, jež zde zevrubně uváděti netřeba, prolomil zákon na prospěch řízení mimosporného zásadu, vedle které sporem projednává a rozhoduje se o nárocích majetko-právních, nechť si spornými jsou jen co do důvodu, či co do rozsahu, či ve směru obojím, a odklidil námitku, již proti přípustnosti mimosporného řízení bylo by lze čerpati ze zásady § 1 nesp. říz. Vysloviv se zásadně pro mimosporné řízení, nemohl zákonodárce pustiti se zřetele případy, v nichž tato cesta dle úpravy tohoto řízení nebyla by schůdnou a nevedla by k uspokojivému řešení případu, tudíž případy, na něž pamatováno již § 2, čís. 7 nesp. říz. Zda tento předpoklad takovýchto případů byl ospravedlněn čili nic a zdali tedy pravdu mají ti, kdož k otázce té přisvědčují, či ti, kdož to popírají, jest

¹⁾ Údaje literární obsahují a soudní rozhodnutí udávají zejména poznámky 25 a 26, přičiněné na stránce 235 k § 463 díla: Krainz-Piaiff-Ehrenzweig, System des österr. allg. Privatrechtes, fünfte Auflage, zweiter Band, zweite Hälfte, Familien- und Erbrecht. K tomu rozhodnutí Glaser-Unger, neue Folge, Band 52, Nr. 7256, 7571 a 7716.

²⁾ Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 7. ledna 1920, čís. R I 510/10 (Právník 1920, sešit VIII. str. 294) a ze dne 31. srpna 1920 čís. R I 712/20.

zcela lhostejno. Tento rozpor mohl by přijít v úvahu de lege ferenda, de lege lata jest bez významu.

Rovněž netřeba sledovati ty, kdož položili si otázku, zdali, hledíc k ustanovení § 2, čís. 7 nesp. říz., byla výhrada § 16 I. dílčí novely: »závisí-li však... až... podati žalobu« vůbec potřebna, čili nic a proč doslov této výhrady uchyluje se od doslovu § 2, čís. 7 nesp. říz. Dostif de lege lata na tom, že ona výhrada v § 16. I. dílčí novely jest, a rovněž stačí pro otázku, o které tuto rozhodovati náleží, že, jakž celkem se uznává, přes různost doslovu výhradou § 16. I. dílčí novely vyjádřeno jest v podstatě totéž, co jinými ovšem slovy jest řečeno v § 2, čís. 7 nesp. říz. I ten, i onen předpis má na zřeteli případy, kde věc zásadně přikázána jest řízení mimospornému a vytýká předpoklady, za kterýchž věc výjimečně může dostati se na pole řízení sporného. Vysloviti se o tom, zda tyto předpoklady zde jsou, prikazuje § 16. I. dílčí novely soudu poručenskému. Tento soud zjednává svým výrokem podklad pro přípustnost řízení sporného, jeho výrok má po této stránce ráz konstitutivní. Ježto pak, jak vytčeno, řízení mimosporné má zde býti pravidlem, cesta sporu výjimkou, vázanou na přesně stanovený předpoklad, ježto dále výkon soudní pravomoci jest nejen právem, nýbrž po výtce veřejno-právní povinností soudce, jemuž právní záležitost jest přikázána, a ježto posléze účastníci mají subjektivní nárok na to, aby právní záležitost, jimi na soud vznesená, došla vyřízení cestou, v zákoně naznačenou, jest zajisté oprávněna požadavek, aby jednak poručenský soud, poukazuje poručníka výjimečně ku žalobě, učinil tak způsobem, který poskytuje dostatečnou záruku pro poznatek, že poručenský soud uvědomil si jasně dosah § 16. I. dílčí novely a to, že jedná se o opatření, kotvící v tomto zákonném ustanovení, jednak, aby opatření nestalo se bez kontroly účastníků. V onom směru učí však praxe poručenských soudů namnoze tomu, že tito soudcové přidržují se prázdné šablony místo podstaty věci, že, učinivše jen tolik, ut aliquid fecisse videatur, udělují prostě dle čís. 62 Némethyho sbírky formulářů zmocnění ku rozepři, nepovažující za potřebno nějaké odůvodnění a nedoručující svého usnesení nemanželskému otcí. Nehledíc k tomu, že zmocnění ku rozepři má i hmotně i formálně zcela jiný ráz a význam než opatření dle § 16. I. dílčí novely a že tudíž z té okolnosti, že poručenský soud tuctovým vyřízením zmocnil poručníka ku provedení sporu, nikterak, při nejmenším pak spolehlivě, nelze souditi, že vůbec uvědomil si význam § 16. I. dílčí novely a proč za neschůdnou k vyřízení věci uznal cestu nesporného řízení, není výrok, jímž zmocňuje

se poručník k vedení rozepře, formálním výrokem po rozumu § 16. I. dílčí novely a nelze proto výrok ten uznati za postačitelny podklad pro přesun věci z pravidelného mimosporného řízení na výjimečnou cestu řízení sporného. Tím padá též argumentace, kotvící ve stereotypním výroku, že prý poručenský soud, uděliv zmocnění k rozepři, dal zřejmě na srozuměnou, že za neschůdnou považuje cestu řízení mimosporného. Nejde tu o bezobsažnou hříčku slov ani o prázdný formalismus, nýbrž jedná se o to, by poručenský soud neplul po vodách šablonovitosti, aby zlomen byl hrot domněnce, že zcela libovolně vyhnul se úkolu, jenž zákonem jemu v první řadě jest přikázán. Nutno tudíž trvati na tom, aby poručenský soud učinil formální usnesení po rozumu § 16 I. dílčí novely, aby usnesení to též řádně odůvodnil. Pak zajisté zabrání se tomu, by neopakovaly se případy, kde poručníku uděleno zmocnění ku sporu, pokud se týče, kde poručník poukázán ku žalobě na údaj matky, vedle něhož prý o výživném nelze docíliti dohody, nebo proti otci, jenž nemá ani majetku, ani jiných příjmů než služební požitky z veřejného svého postavení, jejich výši bylo lze zjistiti prostým úředním dotazem. Bylo dále poukázáno k tomu, že usnesení, vynesené podle výhrady § 16 I. dílčí novely, musí státi se za kontroly stran. Nutno proto usnesení to doručiti zejména též nemanželskému otci a umožniti takto účastníkům, aby opravnými prostředky nesporného řízení bránili se proti přesunu věci na pole řízení sporného. Na vyřízení věci cestou mimospornou má zájem jak mimomanželské dítě, jednak proto, že rychleji dostane se mu úpravy jeho nároků, jednak proto, že oficiálním rázem mimosporného řízení chráněno jest před úskalím processuálního opomenutí, na vyřízení touto cestou má zájem i mimomanželský otec, jemuž, když otcovství uznáno, nemůže býti lhostejno, aby k vůli výši alimentace byl nucen vésti nákladný spor.

Poukázán-li poručník na žalobu formelně bezvadným a pravoplatným usnesením poručenského soudu, jest zjednán nezvratný podklad pro řízení sporné a nelze procesnímu soudu přiznati oprávnění, by zkoumal, zda usnesení poručenského soudu jest či není věcně opodstatněno. Pravda ovšem, že ustanovení posl. odstavce § 42 j. n. k tomuto případu se nevztahuje, majíc na zřeteli případ opačný. Nutno však uvážiti, že zákon ponechává soudu poručenskému na uváženu, zda jest či není s to, by vystačil s prostředky řízení mimosporného. Posouditi věcnou odůvodněnost tohoto výroku přísluší po případě soudu, jemuž poručenský soud pořadem stolic mimosporného řízení jest podroben, nelze však práva toho přiznati soudu procesnímu, jenž není po

zákonu povolán k tomu, by rozhodoval o správnosti usnesení soudu poručenského. Pravoplatný výrok poručenského soudu jest nezvratitelným podkladem přípustnosti pořadu práva nejen pro účastníky, nýbrž i pro soud procesní.

Na konec nebude od místa, zaujmouti stanovisko ještě k jedné otázce, jež z různých stran byla nadhrožena. Vysloven totiž názor, že, zahájen-li spor, aniž bylo by zde formálního a pravoplatného usnesení po rozumu § 16 I. dílčí novely, bude na místě přerušeni sporu do doby, dokud nebude zjednán tento formální podklad přípustnosti pořadu práva. K tomuž názoru přidati se nelze. Civilnímu řádu soudnímu venkoncem neznámo jest přerušeni rozepře pro pendenci praejudiciální otázky v řízení mimosporném (Ott, Rechtsfürsorgeverfahren, str. 165, Klein, Vorlesungen, str. 77). Není-li zde formálního podkladu pro přípustnost pořadu práva, jest sporné řízení nepřipustným a cesta, jakou v tomto případě jest se bráti soudu procesnímu, jest v civilním soudním řádě přesně vyznačena.

Plenární usnesení nejvyššího soudu ze dne 27. října 1920. Pres. 1019/20. Dr. Pekárek.

Maximální ceny nejsou sazbami po rozumu § 1059 obč. zák.

Obchodník mlékem K. koupil od rolníka P. krávu za cenu trhovou, převyšující daleko maximální cenu; koupě stala se v měsíci listopadu 1918.

K žalobě K.-ově na zaplacení přeplatku zastavil soud prvě stolice řízení pro nepřipustnost pořadu právního vzhledem k ustanovení § 1059 obč. zák., podle něhož náleží rozhodování úřadům politickým.

Soud stolice druhé změnil usnesení soudce prvého v ten způsob, že se námitka nepřipustnosti pořadu práva odmítá.

Důvod y: Ustanovení § 1059 obč. zák. týká se zboží, pro které úředně byla určena pevná sazba, jež překročena býti nesmí, za kterou ale prodáno býti musí, tak na příklad v lékárnách jest povinností prodávajícího lékárníka kupujícímu požadované léky prodávat a při tom úředně stanovené sazby léků přesně dodržovati. Takovými sazbami nejsou však maximální ceny, jež následkem poměrů válečných z důvodů hospodářských přechodně na mnohé potřeby byly uvaleny. Stanovením maximálních cen není nikdo ještě vázán, že koupěchtivému prodání musí — prodávající jest jen v případě skutečného prodeje vázán.